

Jutlus Nõos P, 28.03.21 kell 11.00, *Reminiscere*

Lektsioonid: 1Ms 32:23–32; Jk 1:2–6

Jutlus: Lk 7:36–50

Laulud: 71* (1–10); 276 (1–4, 5); 71 (11–16); 202* (1–3)

*“Paastuaja laululeht rütmiseeritud koraalidega“ (EELK lauluraamatukomisjoni prooviväljaanne nr 2, 2021; numbrid KLPR-i järgi)

Aga üks variseridest palus teda enda poole sööma. Ja Jeesus läks variseri kotta ja istus lauda. Ja vaata, linnas oli keegi patune naine, ja kui see sai teada, et Jeesus istub variseri majas lauas, tõi ta alabasterriista mürriõliga ja astus tema taha ta jalgade juurde, hakkas nuttes tema jalgu kastma pisaratega ja kuivatas neid oma juustega ja suudles tema jalgu ja võidis neid mürriõliga. Aga kui variser, kes oli ta külla kutsunud, seda nägi, mõtles ta endamisi: „Kui tema oleks prohvet, küll ta siis ära tunneks, kes ja missugune on see naine, kes teda puudutab, et ta on patune.“ Jeesus aga ütles talle: „Siimon, mul on sulle midagi ütelda!“ Tema lausus: „Räägi, Õpetaja!“ „Ühel rahalaenajal oli kaks võlglast: üks oli võlgu viissada teenarit, teine viiskümmend. Aga kuna neil ei olnud maksta, siis ta kustutas nende mõlema võla. Kumb neist nüüd teda rohkem armastab?“ Siimon vastas: „Ma arvan, et see, kellele ta rohkem kinkis.“ Jeesus ütles talle: „Sa otsustasid õigesti.“ Ja pöördudes naise poole, lausus ta Siimonale: „Kas sa näed seda naist? Ma tulin sinu majja, sa ei andnud minu jalgade jaoks vett, tema on aga pisaratega mu jalgu kastnud ja oma juustega kuivatanud. Sina ei andnud mulle tervituseks suud, aga tema ei ole sest ajast peale, kui ta sisse tuli, lakanud minu jalgu suudlemast. Sina ei võidnud mu pead õliga, tema aga on võidnud mu jalgu mürriõliga. Seepärast, ma ütlen sulle, on temale palju patte andeks antud, sest ta on palju armastanud. Aga kellele antakse andeks pisut, see armastab pisut.“ Aga naisele ta ütles: „Sinu patud on sulle andeks antud!“ Siis need, kes istusid Jeesusega ühes lauas, hakkasid iseeneses mõtlema: „Kes on tema, kes ka patte andeks annab?“ Aga tema ütles naisele: „Sinu usk on sind päästnud, mine rahuga!“

Tänasele kirjakohtale eelnevas lõigus Lk 7:24–35 räägib Jeesus rahvahulkadele Ristija Johannesest. Muuhulgas ütleb ta salmides 29–30: „Ja kogu rahvas, kes teda kuulas, ja tõlneridki tunnistasid, et Jumalal on õigus, lastes endid ristida Johannese ristimisega. Variserid ja seadusetundjad aga tunnistasid tühjaks Jumala nõu enese kohta sellega, et ei lasknud temal ennast ristida.“

Teisisõnu, paljud lihtsad iisraellased, teiste hulgas tõlnerid ja patused, tunnistasid, et Ristija Johannesel oli õigus, kui ta ütles Lk 3:8: „Kandke nüüd meelesparandusele kohaseid vilju“, tunnistasid oma pattu Jumala ees ja lasid end ristida. Variserid ja seadusetundjad – ehk iisraeli rahva vaimulik eliit – ei tundnud, et on midagi valesti teinud. Nad pidasid oma suhet Jumalaga täiuslikuks ega tundnud vajadust meelt parandada ja selle kinnituseks end Ristija Johannesel ristida lasta.

Ja nüüd on meie ees järgmine pilt, mis kirjeldab kahe inimese suhtumist Jeesusesse kui Jumala Pojasse, tegelikult aga Jumalasse. Üks neist on patune naine, arvatavasti prostituut, keda tavaliselt seostatakse Maarja Magdaleenaga. Teine aga rangelt Moosese käske järgiva variseride partei liige Siimon.

Me ei tea kummagi peategelase varasemat suhet Jeesusega, kuid võime oletada, et Maarja Magdaleena oli lasknud end Ristija Johannesel meelesparandusristimisega ristida, variser Siimon aga mitte. Ja värvikas lugu meie tänases kirjakohtas näitab meile nüüd seda, mis ühe meelesparandus ja teise meelesparandusest hoidumine kaasa tõi.

Lugu algab sellega, et variser kutsub Jeesuse enda juurde sööma. Hiljem näeme evangelist Luuka jutustustest, et variseride suhe Jeesusega üldiselt halveneb ja Jeesus on nende suhtes üsna tauniv. Kuid meie kirjakohtas on suhted veel enam-vähem head. Arvestada tuleb ka sellega, et Jeesuse maine rändjutlustaja, targa õpetaja ja prohvetina oli selleks ajaks ilmselt üsna kõrge ja variseri žest võis sisaldada endas soovi kuulsa mehe juuresolekuga ka enda väärtust ühiskonna silmis kasvatada.

Kõik olekski läinud variseri plaani päraselt, kui mitte Jumal poleks otsustanud talle ja teistele võimalikele variseri külalistele õppetundi anda: millist suhtumist Jumal endasse tegelikult ootab.

Nimelt saabus ootamatult kõigile linnaelanikele tuntud prostituut Maarja Magdaleena ja hakkas käituma täiesti kohatult. Ta alandus Jeesuse ette ja hakkas teda kõigi enda käsutuses olevate vahenditega hellitama. Seejuures mitte mingi seksuaalse tagamõttega, vaid väljendades oma lõpmatut kurbust oma patuseuse pärast, kuid samas lõpmatut usku Jeesusesse, et just Jeesus on see, kes võib need patud andeks anda.

Naine kohtles Jeesust viisil, mida tavaliselt nimetatakse „jumaldamiseks“. Ja ehkki inimeste jaoks on sellel sõnal tavaliselt juures teatud irooniline varjund – sest kõik ju teavad, et ükski inimene pole teise jumal –, oli Maarja jumaldav käitumine seekord õigel kohal. Võib-olla esimene kord inimkonna ajaloos jumaldati õiget inimest, kes tõepoolest oligi Jumala Poeg!

Täitsa arusaadav, et variser Siimon tundis Maarja sellise käitumise üle oma kodus suurt piinlikkust ja isegi vastikust, sest pidas sellist jumaldamist täiesti kohatuks. Häda oli aga selles, et tema polnud vastu võtnud meelega parandusristimist, kuna ei tundnud, et tema jumalasuhtel midagi viga oleks. Võib-olla siis, kui ta oleks lasknud Ristija Johannesel end ristida, oleks ta ehk aru saanud, kes Jeesus tegelikult on. Nüüd aga kohtles ta Jeesust kui väljapaistvat inimest, prohvetit, kuid siiski võõrast inimest, kelle sarnaseid on ennegi olnud ja tuleb jälle. Jeesus polnud ehk Siimona tuttavgi, rääkimata veelgi usalduslikumast vahekorra nende vahel.

Jeesuse kõnest Siimonale selgub, et Siimon polnud täitnud viisakusnõudeid, mida juba Aabrahami ajast alates oli heaks tooniks külalisele osutada. Siimon polnud andnud Siimona väsinud ja tolmuste jalgade jaoks vett, polnud talle suud andnud ega võidnud ta pead aromaatses õliga. Neid nõuded polnud küll vastuvaidlematud reeglid, kuid kallite külaliste puhul neid siiski täideti. Tundub, et tegu oli rohkem südameasjaga. Seega oli Siimon suhtunud oma külalisse üsna jahedalt.

Kuid Jeesus tõi nüüd Siimonale külalislahkuse näiteks hoopis Maarja. Maarja oli oma pisaratega Jeesuse jalgu pesnud ja neid oma juustega kuivatanud. Ta oli suudelnud mitte Jeesuse põske, vaid koguni jalgu. Ta oli võidnud hinnalise salviga mitte Jeesuses pead kui kõige auväärsemat kehaosa, vaid jalgu.

Maarja oli teinud Jeesusele imeliselt armastava teo, oli teda jumaldanud. See oli tõepoolest eriline, lausa üleüldine tegu. Sest tegelikult ei suudagi inimene reeglina teisele midagi sellist teha. Seda suudab paradoksaalsel kombel ainult Jumal ise. Sest kas ei pesnud Jumala Poeg Jeesus ise pärast õhtusöömaaga jüngerite jalgu (Jh 13:1–20)! Kas ei andnud isa – tegelikult Jumal – oma kadunud pojale esimesena suud (Lk 15:20)! Ja kas pole just Hea Karjane Issand see, kes võib oma lamba pead õliga (Ps 23:5)!

Nüüd aga tegi sellise jumaliku teo patune naine Maarja! Kuidas on see võimalik? Ehk oli Maarja Ristija Johannese mõjul elanud üle suure meelega paranduse ja Jumal oli teda õnnistanud ohtra Püha Vaimu anniga? See vaimuand oli Maarjale kinkinud võimsa usu, lootuse ja armastuse. Ta tundis Jeesuses ära Jumala Poja ja valas tema vastu välja kogu oma armastuse, mille Vaim tema sisse oli valanud.

Variserile aga ütleb Jeesus: kellele antakse andeks pisut, see armastab pisut. Kuidas seda mõista? Mitte nii, et Jumal annab inimestele andeks erineval määral: mõnele vähem, mõnele rohkem. Ei, Jumal tahab kõigile inimestele nende patu andeks anda! Seda ongi ta ju teinud Jeesuse Kristuse ristisurma läbi, kes kandis ristile kogu olnud, oleva ja tuleva inimkonna patud.

Kuid igast inimesest enesest sõltub, kuipalju ta seda Jumala andeksandi vastu võtab. Kui inimene parandab oma meelt ja avab ühtlasi oma meele Jumala andeksannile – teeb n-ö Jumala andeksannile endas ruumi – siis antaksegi talle palju andeks. Ja nagu ütleb ameerika kristlik kirjanik Max Lucado, kelle mõtiskluse sama kirjakohta üle avaldasime kord Liidia Aruvälja tõlkes Rahutegija 2009. aasta septembri ja 2010. aasta jaanuarinumbris: koos andeksanniga saab inimene ka võime ise armastada. Ilma Jumala poolset andeksandi vastu võtmata ei suudagi inimene ligimest ega Jumalat armastada. Ja ta on nagu variser, kes kutsus Jumala Poja enda kotta osalt viisakusest ja osalt prestiiži pärast. Kuid erilist rolli ta oma elus talle ei anna, sest tema oma tõde on talle olulisem.

Pole midagi parata, see mõjuv lugu Luuka evangeeliumis seostub mul neil päevil tekkinud olukorraga Eestis. 3.–28. märtsini on viiruspandeemiast tingitud piirangutega keelatud huvi- ja kultuuritegevus, mille hulka loetakse ka jumalateenistuste läbiviimine.

Ühiskond on nagu meie loo variser. Ta kutsub endale Jeesuse isegi külla, st aktsepteerib usuühingute praktikad, neil siiski mitte liiga hoolikalt vahet tehes. Nii on ju õhtumaal veel ikka kombeks. Kui aga usuühingute liikmed võtavad asja liiga tõsiselt nagu too patune naine – ja usklikud on veel pealegi ka mitte kõige usaldusväärsema renomeega, tuleneb see renomee kasvõi ateistlikust lähiminevikust, – siis tuleb võtta kaitsehoiak ja anda mõista, et nii see ei lähe.

Ühiskond ei mõista usupraktika tõelist põhjust, armastust Jumala vastu. Ja minu meelest omandavad Jeesuse sõnad, et kes armastab Jumalat palju, saab palju patte andeks, ja kes armastab vähe, see saab vähe patte andeks, ka selles kontekstis tähenduse. Nimelt, see, kelle jaoks on möödapääsmatu jumalateenistustel käia, vaatamata oludele, armastab Jumalat vastavalt oma igatsuse suurusele. See aga, kelle jaoks jumalateenistus on pigem sobiva hetke kombetäitmine, millest tõsisemas olukorras võib ka loobuda, armastab Jumalat lihtsalt vähem.

Ja võib-olla ongi nii, et see, kes armastab palju leiab üllatusega, et tema suhe Jumalaga järjest paraneb, sest Püha Vaim tema sees vähendab pattu järk-järgult. Ja ta ei leia enam olevat võimaliku jumalateenistustel mitte osaleda.

See, millega jumalateenistus nüüd asendada, on eelkõige tehniline küsimus. Võime seda pärastpoole arutada. Kuid minu arvates on tähtsam just see, et eelnimetatud piirang on heaks mõõdikuks iga uskliku armastusele. Parajasti on Kristuse kannatusaeg ja igäüks saabki endas selgusele jõuda, kui palju on tal tema elus tarvis kohtumisi Jumalaga ja kuidas need talle veenval moel aset võivad leida.

Nõnda siis, kallid sõbrad, Jumal on alati meie käeulatuses! Oli variseri kojas, oli patuse naise jaoks ja on meie elus. Tähtis on see, kas suudame oma sisimas Jumala andeksannile, Tema Pühale Vaimule ja jumalikule armastusele ruumi teha. Ja austada siis Jumalat ja oma ligimest jumaliku armastusega.

Aamen.